

Список використаної літератури:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Статут Ради Європи від 5 травня 1949 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001 (дата звернення: 28.09.2020).
3. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики: у 2-х кн. за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. К.: Конус-Ю, 2008. Кн. 2: Принцип верховенства права у діяльності держави та адміністративному праві. відп. ред. В. Б. Авер'янов. 314 с.
4. Рабінович М. П. Права людини і громадянина в Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень). Х.: Право, 1997. 64 с.
5. Правила адвокатської етики: затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 року URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskojiEtiki2017.pdf> (дата звернення: 21.10.2020).
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. Відомості Верховної Ради. 2013. № 27. Ст. 282.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кубасенко Андрій Володимирович**

Амельченко В.В.

студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

Основою діяльності адвокатури, зміст якої вбачає захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, є не лише відмінне застосування норм матеріального і процесуального права, а й високий рівень особистісної культури. Засади професійної адвокатської діяльності в Україні є рамками, в котрих вона існує. Але доволі високий рівень динаміки розвитку адвокатури привів до наявності певної невизначеності з приводу питання принципів адвокатської діяльності. Тому ми вважали б за доцільне більш повно розібрати цю проблематику, враховуючи її визначну роль для правової системи України в цілому.

Проблеми принципів адвокатської діяльності в Україні у своїх працях розглядали такі вчені, як: Н.М. Бакаянова, Т.В. Варфоломеева, О.Д. Святоцький, К.М. Северин, Л.В. Тацій, С.Я. Фурса, О.Г. Яновська та ін.

Дослідник К. М. Северин пропонує під системою принципів адвокатської діяльності розуміти об'єктивно обумовлений соціальною дійсністю, зокрема рівнем її розвитку, системно-структуризований зміст взаємопов'язаних головних засад, що розкривають конститутивне значення, природу діяльності, визначальні морально-етичні та правові значущості адвокатури, комплексно взаємодіють і всередині системи, і з її зовнішніми явищами (правовими фактами) щодо гарантування їх дотримання [1, с. 7]. Саме так, на думку більшості вчених, логічно визначати систему домінант адвокатури, яка обіймає не тільки проблему адвокатської діяльності, а й питання організаційної діяльності адвокатури. Вивчення системи домінант адвокатської діяльності окремо від системи домінант організації адвокатури безсумнівно не дозволить нам об'єктивно усвідомити наукові результати.

Правилами адвокатської етики, затвердженими установчим з'їздом адвокатів України від 09.06.2017р., закріплені такі базові принципи адвокатської діяльності, як дотримання законності, компетентність і добросовісність, дотримання інтересів клієнта, принцип неприпустимості конфлікту інтересів на стадії прийняття доручення клієнта та інше [2].

Вищевказані норми відповідають також положенням п. 3 Правил Міжнародного кодексу етики (у редакції 1988 р.), що затверджені Міжнародною асоціацією юристів [3] (юристи повинні зберігати незалежність під час виконання свого професійного обов'язку; юристи, які займаються практикою у власних інтересах або, якщо це дозволено, у складі партнерства, не повинні здійснювати будь-яку іншу ділову діяльність чи будь-яке інше заняття, якщо через це вони можуть перестати бути незалежними), та ст. 6 Кодексу професійної поведінки адвокатів, затвердженого Резолюцією ICC-ASP/4/Res.1, прийнятою на III пленарному засіданні 2 грудня 2005 р. Асамблеєю держав-учасниць Римського статуту Міжнародного кримінального суду [4] (адвокат діє гідно, незалежно й вільно; адвокат не повинен допускати, щоб його незалежність, чесність або свобода були скомпрометованими в результаті зовнішньої дії; адвокат не повинен робити що-небудь, що може привести до будь-якого розумного висновку про те, що його незалежність було скомпрометовано).

Проте, далеко не всіх цих принципів дотримуються адвокати під час виконання своїх професійних обов'язків, а інколи й порушують їх, і що особливо неприпустимо, не несуть за це ніякої відповідальності.

Досить часто адвокати, які тільки розпочинають свою професійну діяльність, беруться за будь-які справи, навіть заздалегідь програвші, використовують конфіденційну інформацію, отриману від клієнтів, задля досягнення комерційного розвитку та отримання особистої вигоди. І що характерно, уникають покарання і надалі продовжують вести «професійну» адвокатську діяльність.

Так, у постанові від 26 липня 2011 року Печерський районний суд м. Києва встановив, що «...адвокат, зловживаючи наданими йому правами,

затягував судовий розгляд справи, не виконував законних розпоряджень головуючого, у висловах та поясненнях із зневагою ставився до суду, порушував встановлений порядок в судовому засіданні», постановою від 18 липня 2011 року – «...адвокат неодноразово порушував порядок у судовому засіданні, не виконував розпоряджень головуючого, у висловах та поясненнях проявляв зневагу до суду», а Апеляційний суд м. Києва ухвалою від 15 лютого 2013 року встановив, що «...адвокат у судових засіданнях, в порушення ст.ст. 13, 53 Правил адвокатської етики, допускає неетичні, а у деяких випадках, і відверто цинічні та образливі вислови щодо правової некомпетентності складу суду, прокурора у справі, які висловлює на підвищених тонах у присутності підсудного, інших осіб, вільних слухачів, представників засобів масової інформації, висловлює погрози щодо написання скарг в різні інстанції, посиляючись на прізвища Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Голови Вищої Ради Юстиції України як на осіб, які йому особисто знайомі та можуть здійснити вплив на судовий процес та відсторонення від посади як головуючого так і складу суду, здійснює необґрунтоване затягування судового процесу шляхом безпідставної неявки у судові засідання, заявлення необґрунтованих клопотань, тривалого та повторного допиту свідків, що свідчить про зловживання своїми правами та порушення Правил адвокатської етики, незнання положень чинного кримінально-процесуального законодавства та грубу й систематичну неповагу до суду» [5].

Принципами, яких неухильно має дотримуватися адвокат під час здійснення своєї професійної діяльності, є також принципи чесності й порядності. Відповідно до ст. 45 Правил адвокатської етики адвокат не повинен повідомляти сторонам та іншим учасникам судового провадження свідомо неправдиву інформацію щодо фактичних обставин справи, суті закону, обсягу прав та обов'язків сторін або іншим чином намагатися схилити їх до зміни їх позиції, свідчень, здійснення інших дій, у яких зацікавлений його клієнт. Крім того, адвокат має уникати поза процесуального спілкування по суті справи, що є предметом судового розгляду, з учасниками провадження, які не є його клієнтами, та повинен здійснювати таке лише у формах і з метою, що не суперечать чинному законодавству й Правилам, до того ж лише у випадках, коли це є необхідним для належного виконання доручення. Виконуючи свої професійні обов'язки, адвокат також має поважати процесуальні права адвоката, який представляє іншу сторону, і не вдаватися до дій, що грубо порушують такі права, а також не повинен вчиняти дій, спрямованих на невинуватене затягування судового розгляду справи [2].

Вважаємо, що до системи принципів діяльності адвокатури слід включити:

- принцип незалежності адвоката при здійсненні адвокатської діяльності. Відповідно до цього принципу адвокат є незалежним при наданні правової допомоги від держави, органів державної влади чи місцевого

самоврядування, їх посадових та службових осіб, правоохоронних органів, інших суб'єктів. Адвокат самостійно визначає правову позицію у справі, а за незаконний вплив на нього передбачено юридичну відповідальність;

– принцип здійснення адвокатської діяльності в інтересах клієнта зобов'язує адвоката здійснювати адвокатську діяльність виключно в інтересах клієнта. У разі, коли внаслідок різних обставин виникне конфлікт інтересів адвоката чи його рідних та близьких з інтересами клієнта, або інтересів клієнтів між собою, адвокат повинен усунути цей конфлікт в порядку, передбаченому законодавством;

– принцип конфіденційності спонукає адвоката до поведінки, яка формує довірчі відносини в межах виконання доручення, забезпечує довіру клієнта, зобов'язує адвоката дотримуватись адвокатської таємниці, не розголошувати інформації, отриманої у зв'язку із наданням клієнтові правової допомоги.

Таким чином, можемо спостерігати, що нормативно правові акти закріплюють низку принципів, яких повинен дотримуватися адвокат у своїх відносинах із судом та іншими учасниками судового провадження, а саме: принцип законності, принцип незалежності адвоката й домінантності інтересів клієнта у відносинах адвоката із судом, принцип чесності й порядності під час здійснення професійної діяльності в суді.

Список використаної літератури:

1. Северин К. М. Принципи адвокатської діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10; М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2015. 237 с.

2. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: http://vkdk.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskojiEtiki2017_.pdf

3. International Code of Ethics adopted by the International Bar Association in 1956, as amended in 1988 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ibanet.org/Publications/publications_IBA_guides_and_free_materials.aspx.

4. Кодекс професійної поведінки адвокатів : затверджений Резолюцією ICC-ASP/4/Res.1, прийнятою на III пленарному засіданні 2 грудня 2005 р. Асамблеєю держав-учасниць Римського статуту Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/BD397ECF-8CA8-44EF-92C6-AB4BEBD55BE2/140125/ICCASP432Res1_Russian.pdf.

5. Державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Page/1>.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Нестерчук Лілія Петрівна**